

Puls SO 4 Arbetsbok

Lärraranvisning punktskrift

Verksnummer: 41155

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur den pedagogiskt anpassade boken skiljer sig från originalboken och hur ni kan arbeta med den.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att visuellt beroende innehåll omarbetas. Målet är att elever med svår synnedsättning/blindhet ska kunna använda läromedlet på samma sätt som sina klasskamrater. De anpassade uppgifterna ska ha samma pedagogiska innebörd som förlagan och eleven ska vara lika självgående som de övriga i klassen.

Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Svällpappersbilderna kan klibba ihop och den tryckta punktskriften, i exempelvis innehållsförteckning och nycklar, riskerar att plattas till om de förvaras liggande. Den tillfälliga lukta, som kan förekomma då svällpappersbilderna är nytryckta, hinner också avta tills de ska användas av eleven.

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av denna bok, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på tel. 010-473 57 11.

Trevlig läsning!

Lärraranvisning

Titel: PULS SO åk 4 Arbetsbok

Författare: Lotta Malm Nilsson

ISBN: 978-91-27-45740-9

Innehåll

Svartskriftskopia av punktskriftsboken	1
Generella förändringar av boken	2
Sidspecifika förändringar	4
Till läsaren	10
Pedagogiska tips	11
Bildbeskrivningar	12

Svartskriftskopia av punktskriftsboken

Till punktskriftsboken finns en bilaga som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Det är en pdf där du kan följa hur hela läromedlet, sida för sida, är pedagogiskt anpassat och utformat.

Här ser du vad elevens punktskriftsbok innehåller efter att SPSM har gjort alla de bearbetningar som behövs för att läromedlet ska bli tillgängligt för någon med synnedsättning eller blindhet. Det kan till exempel röra sig om infogade bildbeskrivningar, omarbetade uppgifter eller övningar som har utgått.

Pdf-filen är i svartskrift och är en exakt spegling av punktskriftsboken vilket innebär att olika förtecken som används i punktskriften för bland annat siffror, versaler och stilsorter återges. Till exempel ser du siffertecknet (p3456) som en grind före siffran och versaltecknet (p6) som ett understreck före bokstaven.

Filen finns att ladda ner i SPSM:s webbutik, <https://webbutiken.spsm.se/>

Sök på läromedlets titel i SPSM:s webbutik och ladda ner filen som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**.

Observera att svartskriftskopian kan ha ett udda pappersformat, FA44, och att det kan påverka möjligheten att skriva ut den. Bäst är att läsa svartskriftskopian digitalt.

Generella förändringar av boken

Under denna rubrik beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens bok, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.

- Till några uppgifter i boken finns svällpappersbilder. I några uppgifter hänvisas det till svällpappersbilder som finns till grundboken.
- Eleven kan behöva ytterligare tillgång till kartor över Sverige.
- Uppgifter med instruktionen "Sätt X" är ersatt med: Markera. Eleven kan markera sitt svar direkt i punktskriften med lite häftmassa eller vaxsnöre.
- Uppgifter med instruktionen "Dra streck" är ändrade till att eleven uppmanas "Para ihop begreppen a-d med rätt förklaring 1-4". Eleven kan således svara med en bokstav och en siffra. Exempel från sidan 3 uppgift 1:
 1. Para ihop begreppen a-d med rätt förklaring 1-4.
 - a) hänsyn
 - b) konflikt
 - c) anklaga
 - d) ursäkt
 1. visa att man ångrar sig
 2. när några inte kan komma överens
 3. omtanke, tänka på att inte störa eller skada andra
 4. att påstå att någon är skyldig
- Tabelluppställningar i boken skrivs som listor. Till exempel på sidan 14 skrivs uppställningen så här:
 - a) Från Köping till Västerås
avstånd med linjal: ---
avstånd i verkligheten: ---
 - b) Från Nora till Arboga
avstånd med linjal: ---
avstånd i verkligheten: ---
 - c) Från Kopparberg till Arboga
avstånd med linjal: ---
avstånd i verkligheten: ---

- Korsord. Efter ledtrådarna i korsordet står hur många bokstäver det nya ordet ska ha och första bokstaven.

Exempel från sidan 7:

2. Lös ordflätan. Efter varje ledtråd står hur många bokstäver ordet ska ha och första bokstaven.

1. Den person som håller ordning under mötet. 10 första bokstaven är o.
2. Den person som skriver ner det som beslutas under mötet. 11 första bokstaven är s.

osv.

- Innehållet har förändrats vid anpassningen. För att tydligt se hur förändringarna ser ut rekommenderar vi att du tittar i Bilaga till läraranvisning enligt ovan.

Sidspecifika förändringar

Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar. Det kan också vara sidspecifika instruktioner till dig som lärare, till exempel att ta fram konkret material.

3

I uppgift 2 uppmanas eleven att markera sitt svar istället för att färglägga. Alternativen står i en abc-lista.

14

Kartan över Västmanland finns i svällpapper. Observera att avstånden mellan städerna är fördubblade i svällpappersbilden. Eleven behöver en taktill linjal för att mäta avstånden och handledning av dig.

15

Till uppgift 4 finns kompassros i svällpapper. På den finns också utklippbara väderstreck som kan fästas på rätt ställe.

Uppgift 6 är ändrad:

Titta på kompassrosen från uppgift 4. Ta hjälp av en kartbok för att hitta namn på geografiska platser som är placerade i de olika väderstrecken från en plats du väljer.

16

Uppgift 2 skrivs:

2. Nyckeln till kartan hjälper den som läser kartan att förstå kartan rätt. Vad berättar den? -
--

Teckenförklaringen är struken. Använd istället nycklarna till kartorna över Sverige eller använd Symbolnyckeln som finns med i svällpapper till grundboken.

16

Uppgift 3 skrivs så här:

3. Vad betyder symbolerna på kartan? Välj fem symboler som finns på kartan.

Till den här uppgiften finns kartor över Skåne. Observera att i svällpapperskartorna finns inte siffrorna 1-5 utan eleven kan själv välja viktiga symboler.

17

Uppgift 2 skrivs:

Visa dessa delar på en jordglob:

- a) Sydpolen
- b) Nordpolen
- c) ekvatorn
- d) norra halvklotet
- e) södra halvklotet

Använd en taktill jordglob för att visa eleven de olika delarna. Ni kan häfta svällpapperslappar med bokstäverna i punktskrift från listan om ni vill. Har ni ingen jordglob på skolan kan världskartan från grundboken användas.

Om ni vill tillverka en egen jordglob kan en badboll vara grunden och sedan limmas taktila material som tyg eller annat på för världsdelarna. Snören eller tjockt klisterlim limmas på ekvatorn, vändkretsarna och så vidare.

17

Till uppgift 5 kan en arbetskarta över Sverige användas för att rita en egen kartbild.

18

Till uppgift 2 kan en arbetskarta över Sverige användas för att rita i eller använd kartan med Sveriges landsdelar som finns till grundboken. Då kan eleven lägga vaxsnören på gränserna för att förtydliga dem.

19

Uppgift 2 skrivs:

Är området tätbefolkat eller glesbefolkat?

- a) Norrlands inland ---
- b) Norrlands kust, Svealand och Götaland. ---

19

Komplettera gärna uppgift 3 med en karta med Sveriges städer från grundboken.

20

Uppgift 1 skrivs:

1. Öva på Sveriges landskap.

Till uppgiften finns en Sverigekarta med landskapen markerade. Eleven behöver ha lappar med landskapens namn eller förkortningar för landskapens namn (förkortningarna finns i nyckeln till svällpappersbilden över Sveriges landskap i grundboken). Fäst lapparna i kartan tillsammans med eleven.

Uppgiften är omfattande och du kan istället bestämma att eleven ska sätta ut ett visst antal landskap som till exempel där eleven bor och angränsande landskap.

21

Använd kartan till grundbokens sida 52.

1. Öva på Sveriges städer.
2. Markera platsen där du bor.

23

Uppgift 2 skrivs:

2 Vilka ord hör ihop med vilken naturtyp a-d?

Naturtyp

- a) skog
- b) odlingsmark
- c) fjäll
- d) vatten

Ord

- sjö
- kalvfjäll
- bördig

osv.

24

Uppgift 2 skrivs:

2. Sverige finns fyra stora skogsområden. Skriv deras namn på rätt plats.

- a) --- med snårig och krokig fjällbjörk.
- b) --- med stora granskogar men också tall, björk, rönn, asp och sälg.
- c) --- med tall, gran och många olika lövträd.
- d) --- med bok, ek, björk, lind, alm och planterad barrskog

Komplettera gärna uppgiften genom att plocka in löv, barr, kottar osv. som får komplettera uppgiften.

30

Uppgift 1 skrivs:

Använd kartan till grundbokens sid 72.

1. Öva på berg och fjäll i Sverige.

Markera ut berg och fjäll på en arbetskarta över Sverige som ni bestämmer eleven behöver känna till. Du kan använda lappar med bergens namn eller förkortningar för bergen (förkortningarna finns i nyckeln till kartan över Sveriges berg i grundboken). Sätt ut lapparna i kartan tillsammans med eleven.

31

Uppgift 1 skrivs:

Använd kartan till grundbokens sid 73.

1. Öva på sjöar och älvar i Sverige.

Markera ut sjöar och älvar på en arbetskarta över Sverige som ni bestämmer eleven behöver känna till. Du kan använda lappar med sjöar och älvarnas namn eller förkortningar (förkortningarna finns i nyckeln till kartan över Sveriges sjöar och vattendrag i grundboken). Sätt ut lapparna i kartan tillsammans med eleven.

32

Uppgift 2 skrivs:

2. Vilka ord saknas i texten om vikingabyn?

- a) Befästning där invånarna kan söka ---, om fienden anfaller.
- b) I --- finns mindre båtar som används för att fiska.
- c) ---, redo att tändas som varning om fienden anfaller.
- d) Odlingar som skyddas med ---, för att inte vilda djur ska äta upp grödorna.

37

Uppgift 1 skrivs:

1. Till vilka städer och länder åkte vikingarna? Skriv en lista som är från Norge och Danmark och en lista som är från Gotland och Birka.

(Här finns en bildbeskrivning som är samma som den i grundboken. Läs nedan under bildbeskrivningar.)

38

Uppgift 2. Använd gärna en taktill jordglob för att undersöka vart längst västerut är. Finns ingen jordglob kan världskartan från grundboken användas.

38

Uppgift 5. Förbered gärna material som eleven kan läsa om vikingarnas resor det är ont om tid.

40

I uppgift 3 uppmanas eleven svara a för arkeolog och o för osteolog.

46

Uppgift 3 skrivs:

3. Skriv rätt ord på rätt plats i texten.

Ord

- dopfont
- kyrkklocka
- kyrktorn
- krucifix

- a) Vid dopet doppade prästen ner hela barnet i vattnet i ---.
- b) Högst upp i --- eller i en klockstapel bredvid kyrkan hängdes en --- upp.
- c) Från taket hängde ett stort ---, en bild av Jesus på korset.

50

Uppgift 1 b skrivs (eftersom det färgade ordet i korsordet inte visas i den anpassade boken):

b) Vad heter den resa som en nyvald kung gör?

53

Uppgift 3 skrivs:

3. Vilka olika byggnader fanns i ett kloster. Markera rätt ord i listan:

- a) stall
- b) sjukhus
- c) affär
- d) sovsal
- e) simhall
- f) skrivsal
- g) yogasal
- h) kyrka
- i) moské
- j) matsal
- k) bank
- l) daghem
- m) skola
- n) klosterträdgård

54

Uppgift 4

Här står ringblommor istället för "blomman på bilden".

Plocka gärna en ringblomma om det är säsong så kan eleven få lukta och känna (de är lite klubbiga).

61-62-63

I uppgift 5, 6 och 4 uppmanas eleven att söka material. Är det ont om tid så förbered gärna och leta fram lämpligt material till eleven.

64

I uppgift 4 skrivs släkträdets på följande vis:

Släkträd

- a) Kung Valdemar Atterdag av --- får barnet:
- b) Drottning --- av Danmark
- c) Kung --- av Sverige får barnet
- d) Kung Håkan av ---
- e) Margareta och Håkan får barnet: Kung --- av Norge och Danmark

65

Markera gärna med ett gem i grundboken var listan med personerna finns.

Till läsaren

I den pedagogiskt anpassade boken återfinns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven!

- Svara med att skriva sida och uppgiftens nummer först. Uppgifternas nummer står i marginalen så du kan söka efter dem där.
- I din bok är listor markerade med 123 eller abc. Det betyder att du ofta kan svara med en siffra eller bokstav.
- Till några uppgifter behöver du rita på svällpapperskartor.
- Ibland behöver du använda svällpappersbilder från grundboken.

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med de olika uppgifterna i boken. Här återfinns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som skolan kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

- Eleven skriver sina svar i datorn eller på perkins. Uppmana eleven att alltid skriva sidnummer och uppgiftsnummer så går det att hitta svaren och rätta uppgifterna. I vissa uppgifter kan eleven markera sitt svar med lite häftmassa eller vaxsnöre direkt i boken.

Placera ett gem i punktskriftsboken som ett bokmärke så eleven hittar tillbaka.

- Om eleven skriver på papper så skaffa en flikpärm och markera flikarna med punktskrift, till exempel för de olika kapitlen.

Om eleven svarar i datorn så gör en mapp i datorn för SO. I den mappen ska en mapp finnas med den här bokens namn. Däri ska eleven spara arbetsdokumenten. På så vis blir det ordning och reda i datorn och lättare att hitta.

- Eleven behöver en taktill linjal för att kunna mäta i en karta. Beställ denna från SPSM beställningsnummer: 13260
- Eleven behöver material för att rita i svällpappersbilderna till exempel vaxsnören, finns att köpa från Beta pedagog eller Iris Hadar.
Rita taktilt med eller för eleven med t. ex:
 - Ritmuff (från Iris Hadar). Det är ett plastpapper som träas på en platta. Ni ritar med en vanlig bläckpenna. Tryck ganska hårt för att det ska bli en relief.
 - Sensational Blackboard (från SPSM). Här används vanligt papper på ett plattan som kallas "Sensational Blackboard". Eleven måste kunna trycka rätt hårt med en penna för att det ska bli en relief.
 - Nettbrett. Här fäster du ett myggnät på en platta. Lägg ett vanligt papper på plattan och rita med en vaxkrita. Linjerna blir i relief men kräver också att eleven kan trycka med kritan mot pappret. Fördelen är att andra elever ser strecken tydligt men att de taktilt är lite svagare än ovanstående metoder.
- Läs mer om hur punktskrift skrivs i Punktskriftsnämndens skrifter, till exempel Svenska skrivregler för punktskrift. De kan läsas digitalt eller beställas via www.mtm.se eller lånas på ditt bibliotek.

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

13

2 kartor av Gotland, som är en ö i Östersjön:

- Gotland 1500-tal: Här har Gotland en oval form. Här finns staden Visby och områdena Vestragarn och Hoburg utsatta. Längst i norr finns ön Fårö. På kartan finns små teckningar av hus och träd.
- Gotland 2000-tal. Här visas Gotland som en ö som är smal i norr och söder och bredare i mitten. Här finns staden Visby och flera små mindre samhällen som: Fårösund, Slite, Roma, Klintehamn, Ljugarn, Hemse och Burgsvik. Längst i norr finns ön Fårö och längst i söder området Hoburgen. Här finns också utflyktsplatserna: Lummelunda, Kneipbyn, Ullahau, Digerhuvud och Lilla och Stora Karlsö.

37

Karta som visar vikingarnas resor och handel till olika delar av Europa och Amerika.

Från Norge seglar vikingaskepp till Island, Grönland och Amerika.

Från Norge seglar också vikingar för att plundra på Irland och i England.

Vikingar från Danmark seglar också de till Irland, England och vidare till Frankrike och Paris för att plundra. Några seglar runt Spanien in i Medelhavet.

Från Gotland seglar vikingar längs floderna Dvina och Dnepr till staden Kiev och genom Svarta havet till staden Konstantinopel (Istanbul). När det inte går att segla rullas skeppen på stockar eller vagnar mellan floderna. Längs vägen i Ryssland handlar de med trälar.

Från Birka seglar vikingar mot Novgorod och längs floden Volga ner till Kaspiska havet. Där handlades det med glas och de mötte arabiska karavaner med varor från Indien och Kina. Arabiska mynt, guld och silver fungerade som pengar.